

MIĘDZYNARODOWY KONGRES NAUKOWY
„WARTOŚĆ I DOBRO RODZINY”
– ZORGANIZOWANY PRZEZ INSTYTUT NAUK O RODZINIE
Z OKAZJI OBCHODÓW JUBILEUSZU 10-LECIA ISTNIENIA INoR
Lublin, 12-13 maja 2009 roku

Instytut Nauk o Rodzinie został założony w 1999 roku jako kontynuacja wieloletniej tradycji badań naukowych prowadzonych w różnych jednostkach Uczelni, poświęconych problematyce rodzinnej. W roku 2009 przypadł jubileusz dziesiątej rocznicy założenia Instytutu. Z tej okazji Instytut Nauk o Rodzinie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zorganizował w dniach 12-13 maja 2009 roku Międzynarodowy Kongres Naukowy pt. „Wartość i dobro rodziny”.

Celem Kongresu było zwrócenie uwagi na problematykę wartości małżeństwa i rodziny oraz podkreślenie potrzeby troski o jej dobro. Organizatorzy zakładali, iż Kongres stanie się również miejscem integracji środowisk familiologów zajmujących się problematyką rodziny w kraju i za granicą.

Interdyscyplinarna formuła programu Kongresu ujmowała następujące tematy: (1) aksjologiczne wymiary rodziny; (2) przemiany współczesnej rodziny; rodzicielstwo zadaniem rodziny; (3) rodzina dysfunkcyjna; (4) rozwój osobowy w rodzinie; (5) wychowanie w rodzinie; (6) pastoralny wymiar małżeństwa i rodziny; (7) wzrastanie rodziny w sytuacji cierpienia. Prezentowane prace naukowców z różnych ośrodków w Polsce, na Słowacji i Ukrainie oraz we Włoszech przedstawiały diagnozę sytuacji rodziny we współczesnej kulturze oraz wskazywały perspektywy jej dalszego rozwoju.

Kongres rozpoczął Mszą Świętą w Kościele Akademickim pod przewodnictwem ks. bpa Kazimierza Górnego, przewodniczącego Rady ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski. Sesja główna plenarna („Aksjologiczne wymiary rodziny”), której przewodniczył ks. dr hab. Andrzej Czaja, prof. KUL, odbyła się w Auli im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Powitania gości, jak i otwarcia sympozjum dokonał prorektor KUL – ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba. W imieniu swoim, dziekana Wydziału Teologii KUL i całego Instytutu powitał gości dyrektor INoR – ks. dr hab. Marian Stepulak, prof. KUL, który zaprezentował zarys działalności Instytutu w 10-lecie jego istnienia.

Sesję plenarną rozpoczął Mons. Carlos Simón Vázquez – sekretarz Papieskiej Rady ds. Rodziny w Rzymie. Zaprezentował on wykład pt. „Dzieło Papieskiej Rady ds. Rodziny”. Przytoczył historię powołania Papieskiej Rady ds. Rodziny, przypisując kluczową rolę w jej powstaniu i dalszym rozwoju Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II – profesorowi Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Następne dwa wykłady wygłosili ks. dr hab. Stanisław Longosz, prof. KUL („Rodzina Kościołem domowym w myśli papieskiej po Vaticanum II”) oraz prof. dr hab. Franciszek Adamski („Zagrożenia wartości rodziny wyzwaniem dla Jana Pawła II nauczania o rodzinie”).

Sesję plenarną podsumował ks. prof. Czaja, wskazując na zadania Instytutów zajmujących się problematyką rodziny w szerzeniu sensu i wartości rodziny w społeczeństwie.

Dalsza część kongresu odbywała się w dwu równoległych sesjach. Pierwsza z nich nosiła tytuł: „Współczesna rodzina wobec przemian społeczno-kulturowych”. Sesję prowadzili: prof. dr hab. Nadia Hapon i ks. dr hab. Jerzy Koperek. W czasie tej sesji wystąpiło dziesięciu prelegentów, którzy przedstawili następujące referaty: ks. dr hab. Jerzy Koperek, KUL – „Państwo – Naród – Rodzina wobec przemian społeczno-kulturowych w nauczaniu Kard. Stefana Wyszyńskiego”; dr Joanna Żeromska-Charlińska, UWM Olsztyn – „Kontynuacja czy konsekwencja? Patologizacja życia współczesnej rodziny komponentem jej struktury”; prof. dr hab. Nadia Hapon, NUIF Lwów – „Rodzina ukraińska wobec wyzwań «kryzysu»: socjalno-ekonomiczne i pedagogiczne aspekty problemu”; ks. prof. dr hab. Stanislav Vojtko, IR, Bratysława – „Premeny manželstva a rodiny za posledných 20 rokov na Slovensku a očakávaní ich vývoja do budúcnosti” („Przemiany małżeństwa i rodziny w ostatnich 20 latach na Słowacji a oczekiwania na przyszłość”); mgr Magdalena Molendowska, UJK, Kielce – „Problem rodziny w europejskiej polityce chrześcijańskiej demokracji”; lic. Agnieszka Chomicka, UMCS, Lublin – „Obraz współczesnej rodziny w reportażach radiowych”; dr Olena Kwas, PUP, Drohobycz – „Rodzina w perspektywie podejścia systemowego”; dr Wiesława Walkowska, UŚ – „Wpływ migracji zarobkowych na sytuację dzieci młodzieży w uwzględnieniu zróżnicowania regionalnego”; mgr Maksymilian Dubniak, NUIF, Lwów – „Od bezdomności do pełnej rodziny: problem sieroctwa społecznego w dobie kryzysu ekonomicznego”; dr Beata Szluz, UR, Rzeszów – „Pomoc społeczna wobec problemu bezdomności”. Dyskusja na zakończenie sesji dotyczyła problematyki migracji zarobkowych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz jej wpływu na relacje małżeńskie i sytuację dzieci w rodzinach funkcjonujących na odległość. Stawiano również pytania o rosnący problem sieroctwa społecznego, łączącego się zarówno z kryzysem ekonomicznym, jak i wzrostem dobrobytu w rodzinie.

Druga sesja odbywała się równolegle pod hasłem: „Rodzicielstwo zadaniem rodziny”. Przewodniczyła tej sesji dr Urszula Dudziak – KUL. Z wykładami wystąpiło jedenastu prelegentów w następującej kolejności: dr Urszula Dudziak, INoR KUL – „Naturalne planowanie rodziny w Polsce”; mgr Katarzyna Mazela, FKP – „Odpowiedzialne rodzicielstwo a polityka i prawo”; dr Alina Deluga, Anna Aftyka, UM Lublin – „Rodzicielstwo i planowanie rodziny w opinii studentów lubelskich uczelni”; dr Dorota Gizicka, KUL – „Sposoby planowania rodziny w opinii młodzieży”; mgr Katarzyna Urban, Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka w Krakowie – „Sukces abstynenckiej edukacji seksualnej (typu A)”; mgr Maria Joanna Wojaczek, UO Opole – „Dialog z dzieckiem w prenatalnym okresie życia”; dr Wiesława Walc, UR Rzeszów – „Adopcyjne rodzicielstwo jako dar i zadanie”; dr Mieczysław Dudek, UKSW – „Rodzice w percepcji wychowanków domu dziecka”; dr Alicja Kalus, UO Opole – „Adopcja. Rodzicielstwo z rozszerzonym programem”; dr Henryk Pędziwiatr, UZ Zielona Góra – „Motywy i czynniki kształtujące postawy kobiet starających się o adopcję dziecka”. Dyskusja tej sesji obejmowała zagadnienia odnośnie do tendencji do oddzielenia funkcji prokreacyjnej od funkcji seksualnej, co

spowodowało, iż znaczące stały się sposoby regulacji poczęć oraz odpowiedzialne planowanie rodziny. Na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci nastąpiły diametralne zmiany w tym zakresie. Postęp medyczny i techniczny pozwala kobiecie na kontrolowanie własnej płodności. Jednocześnie obniżenie wieku inicjacji seksualnej powoduje, iż konieczność zetknięcia się z zagadnieniami dotyczącymi planowania rodziny dotyczy już młodzieży. Autorzy próbowali odpowiedzieć m.in. na pytania, jakie stanowisko w kwestii planowania rodziny zajmują młodzi ludzie, jakie sposoby planowania rodziny preferuje młodzież, jakie czynniki mają wpływ na określone poglądy młodzieży wobec rodzicielstwa naturalnego i adopcyjnego.

W trakcie trwania sesji tematycznych przygotowano także sesję plakatową, która miała miejsce w hollu Collegium Norvidianum. W przerwie obiadowej odbyło się również spotkanie z autorami prezentowanych posterów. Prace przygotowały następujące osoby: dr hab. Marta Makara-Studzińska i mgr Anna Bieniarz, UM Lublin – „Dysfunkcjonalność systemu rodzinnego a wyniki szkolne uzyskiwane przez młodzież szkół ponadpodstawowych – wstępne doniesienia”; dr Beata Parysiewicz, mgr Dorota Wodzińska, KUL – „Komunikacja w małżeństwie ze stażem 15 lat – zagadnienia wybrane”; dr Julia Gorbaniuk, INoR KUL – „Motywy oglądania telenowel przez młodzież a wyznawany system wartości w rodzinie”; ks. dr hab. Marian Stepulak, Małgorzata Gil, KUL – „Postawy religijne osób okresu średniej dorosłości po stracie ojca”; ks. dr hab. Marian Stepulak, Anna Laskowska, KUL – „Anoreksja w opinii uczennic gimnazjum”; ks. dr hab. Marian Stepulak, Aleksandra Chomiuk, KUL – „Wierność małżeńska w ocenie młodzieży maturalnej”; mgr Tereza Andrushchyshyna, KUL – „Potrzeba przygotowania do życia w rodzinie u młodzieży ukraińskiej”; mgr Myron Krawczuk, KUL – „Wiedza uczniów o planowaniu rodziny na podstawie badań wybranych LO w Lublinie”; dr Małgorzata Wyźlic, KUL – „Wartości rodzinne u młodzieży oglądającej i nieoglądającej popularne seriale telewizyjne”; dr Maria Chuchra, KUL, dr Bożena Śpila, UM Lublin – „Współzależności między obrazem siebie i rodziny u studentów DDA”.

Sesje popołudniowe III i IV odbywały się również równolegle i dotyczyły odpowiednio tematów: „Rodzina dysfunkcyjna” oraz „Rozwój osobowy w rodzinie”. Sesji III przewodniczyły dr hab. Marta Makara-Studzińska, UM Lublin, oraz dr Maria Chuchra, KUL.

Prelegenci skupiali się głównie na rodzinie dysfunkcyjnej, ukazując różne formy zaburzeń. Przedstawiano sytuację dziecka w tego typu rodzinie oraz zreformowany system opieki zastępczej nad dzieckiem, podkreślając prymat rodzinnych form wsparcia oraz pracy socjalnej z rodzicami dziecka w celu umożliwienia mu jak najszybszego powrotu do domu. Ukazano również z różnych perspektyw przebieg procesu umieszczania dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w placówkach opieki zastępczej oraz podmioty – instytucje decydujące o losie dziecka i jego rodziny. Referaty w ramach sesji miały następującą kolejność: dr Agnieszka Regulska, UKSW – „Rodzina dysfunkcyjna – analiza systemu opieki zastępczej nad dzieckiem”; dr Anna Dąbrowska, WSU, Kielce – „Hierarchia współcześnie preferowanych wartości na przykładzie rodzin dysfunkcyjnych i prawidłowo funkcjonujących”; dr Katarzyna Marciniak, UAM, Poznań – „Dysfunkcyjny obraz polskiej rodziny wiejskiej w pamiętnikach chłopskich w dwudziestolecu międzywojennym”; mgr Monika Mar-

tyn-Pisarska, UWM, Olsztyn – „Znaczenie rodziny w opinii osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin”; dr Justyna Dobrołowicz, UJK, Kielce – „Zagrożenia socjalizacji w rodzinie w warunkach dominacji kultury popularnej”; mgr Piotr Kulikowski, UWM, Olsztyn – „Uczucia czy racjonalizm. Dylemat decyzyjności w rodzinie patologicznej”; dr Ewa Michałowska, UW, Warszawa – „Pracoholizm a jakość małżeństwa”.

Sesji IV („Rozwój osobowy w rodzinie”) przewodniczył ks. dr hab. Marian Stepulak, prof. KUL. Pierwszym prelegentem był ks. dr hab. Zdzisław Janiec, prof. KUL; podjęty przez niego temat dotyczył problematyki: „Relacje rodziny wobec liturgii”. Autorem następnego referatu był ks. prof. Stepulak, który przedstawił „Typologię rozwoju osobowego w systemie rodzinnym”. W dalszej kolejności prezentowali swoje badania następujący prelegenci: dr Marta Pawelec, KUL – „Wewnątrz-osobowe czynniki sprzyjające rozwojowi dorosłego człowieka”; dr Barbara Kiereś, KUL – „Małżeństwo i rodzina a osobowy wymiar życia ludzkiego. Na kanwie teorii osoby w ujęciu M. A. Krapca”; dr Jadwiga Daszykowska, KUL WZNoS, Stalowa Wola – „Rekreacja w czasie wolnym jako czynnik integracji rodziny”; dr Justyna Iskra, KUL – „Obraz rodziny pochodzenia studentów o różnej odporności na stres”; mgr Magdalena Maria Jelińska, UKSW – „Rozwój religijny i moralny w ujęciu teorii przywiązania Johna Bowlby’ego”; mgr Małgorzata Chojak, UMCS – „Szkoła – instytucja wsparcia rodziny czy forma opieki zastępczej?”; ks. dr Andrzej Łuczyński, KUL – „Więź rodzinna a rozwój osobowy człowieka”. Przewodniczący sesji, ks. prof. Stepulak, podsumował obrady, przedstawiając typologię rozwoju osobowego w rodzinie.

Pierwszy dzień obrad zakończono świętowaniem w trakcie uroczystej kolacji i koncertu muzyki klasycznej w wykonaniu następujących artystów: Ewy Łalki – sopran, Agnieszki Orzeł – mezzosopran, Szymona Wacha – bas oraz Manuelei Wielickiej – fortepian.

W drugim dniu Kongresu odbyły się dwie równoległe sesje tematyczne oraz podsumowująca dyskusja panelowa.

Sesji V – „Wychowanie w rodzinie” – przewodniczył ks. dr hab. Stanisław Longosz, prof. KUL. Referaty tej sesji były przedstawiane w następującej kolejności: dr Mariusz Parlicki, KSW, Kraków – „Organizacja gminnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną”; dr Jolanta Biała, UJK, Kielce – „Społeczno-kulturowe uwarunkowania i możliwości rozwiązywania konfliktów pomiędzy rodzicami i dziećmi”; dr Piotr Magier, KUL – „Rodzina w ujęciu społeczno-kulturowym a proces wychowania w rodzinie”; dr Krzysztof Łuszczek, US, Szczecin – „Autonomia mediów w kształtowaniu środowiska rodzinnego”; ks. mgr Mariusz Sztaba, KUL – „Wychowanie społeczne dzieci i młodzieży w rodzinie. Refleksja w świetle nauczania Jana Pawła II”; dr Jacek Świst, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Targu – „Warunki prawidłowego procesu wychowawczego. Rodzice i nauczyciele w procesie wychowania”; dr Małgorzata Bereźnicka, UP, Kraków – „Wartości kształcenia szkolnego a rola rodziców”; mgr Teresa Król – „Polska szkoła sprzymierzeńcem w wychowaniu prorodzinnym”; mgr Anna Przygoda, UJK, Kielce – „Rola dziadków w rodzinnym przekazie wartości”; ks. dr Jarosław Jęczeń, INoR KUL – „Grooming zagrożeniem dla rodziny”.

Prelegenci przedstawili szeroki zakres tematyczny odnośnie do wychowania w rodzinie, zaczynając od prezentacji konkretnych metod wychowawczych w rodzinie poprzez rolę poszczególnych członków rodziny w procesie wychowania dziecka aż do instytucjonalnych regulacji wychowania i kształcenia młodego pokolenia, ukazując współdziałanie poszczególnych systemów w tworzeniu makrosystemu wychowawczego.

Sesja VI – „Pastoralny wymiar małżeństwa i rodziny” – była prowadzona przez ks. dr Antoniego Tomkiewicza. Pierwsze wystąpienie wprowadzające w problematykę przedstawił prof. dr hab. Krystian Wojacek, UO Opole, który omówił temat „Duszpasterstwo rodzin w Polsce wobec współczesnych wyzwań”. Dopełnieniem oraz jednocześnie uszczegółowieniem poprzedniego tematu było wystąpienie ks. dr hab. Mieczysława Ozorowskiego, prof. UKSW – „Zasady formacji duszpasterzy rodzin”. Następnie dr inż. Antoni Zięba, PK, Kraków przedstawił temat „Modlitwa orędziem obrońców życia człowieka. Prezentacja projektu *World Prayer for Life*”. Uszczegółowieniem tej tematyki była prezentacja mgr Katarzyny Urban – „Jak mówić do młodzieży w obronie życia”. Kolejne wystąpienia były prezentowane w kolejności: dr Tadeusz Sakowicz, UJK, Kielce – „Rodzina dysfunkcyjna wyzwaniem duszpasterskim Kościoła”; dr Żaneta Kała, KUL – „Narzeczeństwo i katechizacja przedmałżeńska w opinii studentów wybranych lubelskich uczelni”; ks. dr Mirosław Brzeziński, INoR KUL – „Przygotowanie do małżeństwa: «kurs» czy «katecheza»?”

Podsumowując sesję „Pastoralny wymiar małżeństwa i rodziny” ks. dr Antoni Tomkiewicz podkreślił dużą odpowiedzialność duszpasterzy w zakresie przygotowania oraz uświadomienia osobom pragnącym zawrzeć związek małżeński lub już będących małżeństwem roli relacji małżeńskiej dla zdrowego funkcjonowania rodziny i prawidłowego rozwoju rodzących się w niej dzieci.

Kongres zakończono dyskusją panelową na temat „Wartość i dobro rodziny”, w której wystąpiły wszystkie osoby prowadzące poszczególne sesje. Dyskusji przewodniczył oraz podsumował dwa dni obrad ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski – dziekan Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Julia Gorbaniuk
Katedra Życia Społecznego Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL